

A 7,62×39 LŐSZER

Kevés olyan lőszer létezik a világon, melyet olyan nagy darabszámban és változatos formában gyártanak, mint az AK-47-be és rokonaiba való 7,62×39 töltény. Ahhoz, hogy ilyen mértékben meghódítsa a föld szinte összes országát, természetesen elengedhetetlen volt a hozzá tervezett fegyverek, közülük is legfőképpen a Kalasnyikov gépkarabélyok máig töretlen sikere.

A konstrukció N. M. Elizarov és B. V. Szemin munkáját dicséri, akik a második világháborúban, az újfajta köztes lőszerre irányuló megnőtt igények nyomására tervezték ezt a puskatölténynél rövidebb, de a pisztolytöltényeknél hosszabb, hatásosabb lőszerrel. A Szovjetunióban 1943M lőszerként rendszeresítették, az 1945-ben rendszerbe állított SZKSZ öntöltő karabéllyal együtt. A hüvely hossza 38,64 mm, a hüvelytálp átmérője pedig 11,31 mm. A lövedék hossz, a karabélylőszerre lövedékeire jellemzően, az átmérőhöz képest rövid, alig több mint háromszorosa annak. Ennek következtében a lövedék a röppályáján végig stabilitása alsó határának közelében repül, melyet már kis ellenállás hatására is képes elveszíteni. A lövedék maximális átmérője 7,92 mm, mely nagyobb, mint a nyugati .300-as (7.62-es) lőszerre lövedékátmérője (azoknál a maximális átmérő 7,85 mm). A különböző feladatokhoz számtalan különböző rendeltetésű lőszerrel gyártanak. Ezek közül nézzünk most meg néhányat.

Normál acélmagvas lőszer

A lövedék csúcsa jelzés nélküli, a lövedéktest belsejében egy 20 mm hosszú edzett acélmag található, melyet egy antimon-ólmag és egy tombakplatózott acélköpeny vesz körül. Általában foszfátzott-lakkozott, vagy tombakplatózott hüvellyel szerelik. Könnyen páncélozott járművek és egyéni védőfelszerelések ellen jól alkalmazható.



WC-keményfémagvas lőszer

Ezt a típust a Magyar Honvédség szakemberei fejlesztették ki, a rendszerben lévő fegyverek hatékonyságának növelésére. A lövedék hasonló felépítésű, mint a normál acélmagvas lőszerre, de itt az acélmag helyett wolframkarbid mag található, mely közel ötször keményebb az acélmagnál, és ezáltal még a kerámiabetétes

védőmellények ellen is jó hatásokkal használható. A lövedék hossza 31 mm, súlya 8 gramm és fekete csúcsjelzést kapott. Berdan csappantyús foszfátzott-lakkozott vas, vagy boxer csappantyús sárgaréz hüvellyel szerelik, mely 1,58 gramm D063 Lovex lőport tartalmaz.



Nyomjelző lőszer

A lövedék farrészében, a löporgázok hatására meggyulladó anyag található, mely nappal is jól látható égésével nyomon követhetővé teszi a lövész számára a lövések nagyjából irányát. A lövedék tömege, a nyomjelző töltet kiegészésével folyamatosan csökken, ezáltal a röppályája is ennek megfelelően módosul, de ez a gyakorlatban elhanyagolható mértékű. A lövedék zöld csúcsjelzésű. Foszfátzott-lakkozott, sárgára lakkozott és tombakplatózott hüvellyel szerelik. Száraz, gyúlékony célközegekben erősen gyújtó hatású.



Páncéltörő-gyújtó

Acélmagot és gyújtóelegyet tartalmazó lövedék, mely kiválóan alkalmazható például üzemanyagtartályok és egyéb gyúlékony célközegek meggyújtására. A lövedékcsúcs fekete, alatta piros gyűrűvel.



Szubszónikus lőszer

Ezek a lőszerrel a hangtompítóval szerelt fegyverek használatához lettek kifejlesztve. A töltények lőportöltetét csökkentik, hogy azok lövedékének kezdősebessége ne érje el a

hangsebességet, ez persze jelentősen rontja a ballisztikai értékeit, de speciális helyzetekben ez hanyagolható. A lövedékcsőcs jelölése országonként változó, általában világoskék, vagy fekete, alatta világoskék gyűrűvel.



Töltésgyakorló löszerek

A töltésgyakorló löszerek a tárazás, csőretöltés stb. helyes, biztonságos folyamatának elsajátítását teszik lehetővé. Nem tartalmaznak sem lőport, sem ép csappantyút. Van, hogy csak az éleslőszerrel megegyező patron hüvelyét fújják át és a lövedék alá, a hüvely belsejébe rugót helyeznek (a lövedék hüvelybe való visszacsúszásának megakadályozására). De készítenek külön erre a célra is töltényeket. Ezeket általában nikkelezik, a hüvelyük oldalába három hornyot préselnek (hogy sötétben tapintással is meg lehessen különböztetni az élesektől), a lövedéküket egy körhoronnyal belesajtolják a hüvelybe, a csappantyú fészek helyére pedig egy kisebb zsákfuratot készítenek, vagy gumit helyeznek (a fegyver ütőszegének megkímélése érdekében). Létezik teljesen műanyagból készült változat is.



Vaktöltény

Ezeket a töltényeket hadgyakorlatok alkalmával, illetve jelzőlövések leadására, néhány fegyvertípusnál pedig puskagránát indítására használják. Érdekes, de talán ezekből készül a legtöbb féle. Alapvetően két fajtájuk van. Vannak teljesen fém és műanyag (itt csak a csappantyút magába foglaló hüvelytálp van fémből) változataik is. A fém változatok hüvelyének száját csillagszerűen préselik össze.



A lőszer civil felhasználhatósága

Az imént felsorolt néhány típust katonai felhasználásra tervezték, de mivel ez a lőszer az egész világon elterjedt sport és vadásztöltényként is, sorra jelennek meg polgári változatai Soft Point, Hollow Point, stb. lövedékekkel. A Lapua nevezetű lőszergyár készíti kékre festett, fából készült lövedékekkel, rövidtávú gyakorló lövészetekhez. Ez azon felül, hogy olcsó tréningezésre ad lehetőséget, a fegyver csövét is kíméli.

Vadászati alkalmazhatóságának határa az apróvadtól a könnyű csülkös vadakig húzható meg (már ahol ezt a jogszabályok megengedik). Illetve vadászat terén sem elhanyagolható az olcsó gyakorlás lehetősége.

Az ismertebb lőszergyártók a következő lövedékekkel szerelik:

- Sellier & Bellot
Soft Point 8,0 g (123 grs)
- SAKO
Speed Head 8,0 g (123 grs)
Gamehead 8,0 g (123 grs)
- Wolf Ammo
Soft Point 9,98 g (154 grs)
Hollow Point 7,9 g (122 grs)
- Winchester
Super-X Soft Point 8,0 g (123 grs)



Katonai felhasználásra Magyarországon a Magyar lőszerművek (később Bakony Művek) veszprémi és a Mátravidéki Fémművek siroki üzemében készültek 7,62×39 löszerek. A Varsói Szerződés tagállamaiban található gyárakat számkódokkal látták el, ezeket a fenékbélyegzőn is feltüntették a gyártási év utolsó két számjegyével együtt, pl.: 21 (Magyar Lőszerművek, Veszprém) 63 (1963).

Gyártókódok és gyártóországok: 04, 05 – NDK; 10 – Bulgária; 13 – Kuba; 21 – Magyarország, Veszprém; 23 – Magyarország, Sirok; 21, 343 – Lengyelország; 22, RPR 22 – Románia; 93 – Észak-Korea; 3, 17, 60, 270, 539, 711 – Szovjetunió; 31, 031, 51, 61, 71, 81, 101, 111, 121, 301, 351, 391, 501, 661, 821, 964, 6201, 9121, 9141 – Kína.



A 7,62X39 tölténytípusok választékának egy csekély részlete

A 7,62×39 lőszer több más tölténynek is szolgált bázishüvelyül, úgy, mint például .22 Russian (5,6×39 Vostok), .22 PPC, 9×39, stb., de ezekről majd a későbbiekben lesz szó.

- Tóth Mihály -